

De kunstdocent bovenbouw havo en vwo

Aanbevelingen aan het KVDO

nd de Lijk.
e aducati
am Ateur

**De kunstdocent
bovenbouw havo en vwo**
Aanbevelingen aan het KVDO

Inhoud

Vooraf	3
1 CKV	4
2 Theoretische en onderzoeksvaardigheden	5
3 Bachelor en master	6
4 Positie van de kunstvakken en de kunstdocent	7
5 Brede competenties van de kunstdocent	8
6 Nascholing/Opleiden	9
7 De aanbevelingen op een rij	10
Bijlage I Werkwijze en verantwoording	11
Bijlage II Vragen deskundigen kunstvakken	14
Bijlage III Vragen schoolleiders	15

Vooraf

Deze notitie hoort bij het beroepsprofiel van de kunstdocent bovenbouw havo en vwo. Naast de beroepspraktijk schetst dat document de stand van zaken en ontwikkelingen in het werkveld en de betekenis daarvan voor kennis en vaardigheden van de kunstprofessional.

Deze notitie beschrijft wat het geschetste beroepsprofiel betekent voor de kunstvakdocentenopleidingen in het hbo. We analyseren de belangrijkste aspecten en kwesties en komen op basis daarvan tot zes aanbevelingen die in het laatste hoofdstuk worden samengevat.

Uitgangspunt voor het beroepsprofiel en de aanbevelingen zijn gesprekken met kunstdocenten uit de bovenbouw van havo en vwo, met schoolleiders en overige deskundigen. Vanuit het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) hebben we daartoe samen met het HBO-netwerk Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO) en kunstvakopleidingen tien bijeenkomsten georganiseerd waar deskundigen reageerden op stellingen en in groepen discussieerden over door het werkveld zelf aangedragen onderwerpen. Bijlage 1 bevat een beschrijving en verantwoording van de werkwijze en het proces.

Antoine Gerrits, senior cultuureducatie LKCA

Piet Roorda, senior cultuurparticipatie LKCA

1 CKV

Het vak CKV is in transitie. Staatssecretaris Dekker neemt het advies van de Vernieuwingscommissie CKV integraal over.

Kunst actief meemaken, is volgens deze commissie het doel van het nieuwe vak CKV. Daarbij verwijst het begrip 'kunst' naar architectuur, beeldende kunst en vormgeving, dans, film, muziek, nieuwe media, theater en combinaties hiervan. De leerling documenteert zijn eerdere ervaringen met kunst en wordt aangemoedigd om deze te verbreden door zich buiten de eigen vertrouwde kunst- en cultuurwereld te begeven en zijn ervaringen vanuit verschillende dimensies te beschouwen. Ter verdieping onderzoekt de leerling een artistiek creatief proces door zowel beschouwing als praktische activiteiten. Hij documenteert en verantwoordt de verkregen inzichten; dat kan in een (schriftelijke) presentatie, maar bijvoorbeeld ook met een film of performance. In zijn leerproces staat reflectie op de eigen culturele ontwikkeling centraal. Zo zal het vak, aldus de commissie, de creatieve en onderzoekende houding van de leerling stimuleren.

Het vak CKV wordt afgesloten met een cijfer dat (als onderdeel van het combinatiecijfer) meetellen voor het eindexamen. Daarmee krijgt het vak, zeker voor leerlingen, meer status.

Gespreksdeelnemers vinden dat je van kunstdocenten mag verwachten dat zij het brede spectrum van CKV kunnen verzorgen. Dit kan doordat één docent meer disciplines verzorgt. Het komt echter nogal eens voor dat een kunstdocent hiervoor niet de gewenste kennis of affiniteit heeft of dat een school andere keuzes maakt. Gespreksdeelnemers stellen dat scholen in dat geval meer kunstdocenten - of deskundige externen - kunnen vragen om CKV te geven, zodat het vak vanuit verschillende vakdisciplines met kennis van zaken kan worden begeleid.

Een aandachtspunt is dat ook andere, niet-kunstdocenten bevoegd zijn om het vak CKV te geven (zoals talendocenten). Dit is uiteraard een keus die aan de scholen is, maar vraagt van de kunstdocenten wel dat ze het belang van hun rol in het vak CKV goed voor het voetlicht kunnen brengen. Daarnaast moeten ze het vak vanuit meer disciplines kunnen belichten of kunnen samenwerken met docenten van andere disciplines. Van de opleidingen vraagt dit dat ze hun studenten hierop voorbereiden.

Aanbeveling 1

Startbekwame docenten dienen voor het vak CKV te beschikken over multidisciplinaire vaardigheden en een multidisciplinaire attitude en moeten het belang van dit vak en hun rol daarbij voor het voetlicht kunnen brengen. Voor het nieuwe CKV-programma is scholing nodig gericht op de inhoud (domein B Verbreden), het uitvoeren van onderzoek (domein C Verdiepen) en het beoordelen van opdrachten en onderzoek van leerlingen.

2 Theoretische en onderzoeksvaardigheden

Het vak kunst algemeen als onderdeel van een kunstexamenvak nieuwe stijl vraagt een brede theoretische kennis van de docent. Tijdens hun bacheloropleiding verwerven docenten weliswaar een voldoende theoretische basis voor hun eigen kunstdiscipline, maar volgens gespreksdeelnemers beschikken ze over te weinig multidisciplinaire theoretische kennis om het vak kunst algemeen te doceren. Soms laten scholen theorielessen dan ook verzorgen door een kunsthistoricus met onderwijsbevoegdheid. Maar de meeste gesprekspartners voelen weinig voor een opsplitsing in een apart theorie- en praktijk deel. Ook schoolleiders bepleitten tijdens een bijeenkomst nadrukkelijk voor integrale aanbidding van theorie en praktijk door dezelfde docent.

Naast theoretische kennis zijn onderzoeksvaardigheden belangrijk voor het geven van kunst als examenvak. Bovenbouwdocenten moeten leerlingen kunnen begeleiden bij het maken van hun profielwerkstuk en kritisch kunnen reflecteren op hun eigen onderwijs. De gespreksdeelnemers zien in de praktijk dat kunstdocenten in vergelijking met andere eerstegraads docenten hier in hun vierjarige bacheloropleiding onvoldoende op voorbereid (kunnen) worden. Ze zijn het erover eens dat kunstdocenten op dit gebied aanvullende scholing nodig hebben. Dat geldt vooral voor het groeiend aantal studenten dat afkomstig is van havo en mbo. Volgens de gespreksdeelnemers is lesgeven in de bovenbouw van havo en vwo voor deze studenten lastig.

Daarnaast merken gespreksdeelnemers op dat scholen bij hun aannamebeleid sterker kunnen letten op de benodigde competenties om kunst algemeen en kunst als examenvak te verzorgen. Opleidingen kunnen daarop inspelen met een uitstroomprofiel bovenbouw voortgezet onderwijs (zie Aanbeveling 5). Ook vraagt het van hen een zorgvuldige afweging wat ze in de bachelor- en wat in een vervolgopleiding aanbieden.

Aanbeveling 2

Om kunst als examenvak en het vak kunst algemeen te kunnen geven en om samen met collega's van andere vakken onderwijs te kunnen ontwikkelen, dienen afgestudeerden over meer theoretische kennis, onderzoeksvaardigheden en academisch denkniveau te beschikken dan nu in de bachelor kan worden gerealiseerd. Het vraagt van de opleidingen een zorgvuldige afweging wat ze hiervan in de bachelor- en wat in een vervolgopleiding aanbieden.

3 Bachelor en master

In alle gesprekken waren het vereiste niveau voor de bovenbouw van havo en vwo en de manieren om dat niveau te bereiken belangrijke onderwerpen. De deelnemers vinden vrijwel unaniem dat kunstdocenten in de bovenbouw van havo en vwo mastergeschoold moeten zijn. De gesprekken daarover leverden de volgende mogelijkheden op:

- a Docenten zijn na de bachelor bevoegd voor de bovenbouw havo en vwo, maar je mag wel van ze verwachten dat ze, eenmaal werkzaam in de schoolpraktijk, zich tot masterniveau blijven doorontwikkelen. Dit is vergelijkbaar met de huidige situatie, met de expliciet uitgesproken **verwachting** op doorontwikkeling tot masterniveau.
- b Docenten zijn na de bachelor bevoegd om te starten in de bovenbouw van havo en vwo, maar zijn tevens **verplicht** om, bijvoorbeeld binnen een bepaalde tijdsspanne, zich na te scholen tot masterniveau om die bevoegdheid te behouden.
- c Docenten zijn op eerstegraads niveau bekwaam als zij een **profiel bovenbouw havo en vwo** (tijdens hun bachelor) hebben gevolgd.
- d Docenten zijn op eerstegraads niveau bekwaam als zij een **extra scholing** (in de vorm van een master) hebben gevolgd.

De meningen verschillen over welke vorm de voorkeur geniet. Tijdens de eerste algemene bijeenkomsten op 14 maart en 20 juni 2014 geven verschillende aanwezigen de voorkeur aan de opties a en b, waarbij ze ook de mogelijkheid van modulaire nascholing noemen als invulling van de master. Daarnaast pleiten aanwezigen expliciet voor de verplichte master (optie d), waarbij velen ook een terugkeer naar de verdeling tussen eerste- en tweedegraads - bevoegd, zoals die voor de andere vakken nog steeds geldt, noemen.

Schoolleiders prefereren veelal de verplichte master. Ze achten dit nodig om de theorievakken en het praktijkonderzoek op voldoende niveau te kunnen aanbieden. Ze beschouwen dat bij voorkeur als de verantwoordelijkheid van de opleidingen. Ook noemen ze het een voordeel dat de eisen voor kunstdocenten gelijkgetrokken worden met die voor docenten van andere vakken, die ook allemaal een master moeten hebben voor een eerstegraads lesbevoegdheid.

Op basis van dit alles concluderen we dat het wenselijk is een masteropleiding verplicht te stellen om les te mogen geven in de bovenbouw van havo en vwo. De huidige master kunsteducatie kan hiervoor als basis dienen.

Aanbeveling 3

Om les te mogen geven in een van de kunstvakken in de bovenbouw van havo en vwo is een verplichte masteropleiding, gericht op de theoretische kennis en onderzoeksvaardigheden, wenselijk. Ook is het wenselijk om toelatingscriteria vast te stellen voor deze master. Het KVDO wordt gevraagd de voor- en nadelen van een gegradeerde opleiding en de daarbij behorende verantwoordelijkheden inzichtelijk te maken.

4 Positie van de kunstvakken en de kunstdocent

Tijdens de bijeenkomsten noemden deelnemers de volgende specifieke bekwaamheden en kwaliteiten van de kunstdocenten als waardevol voor de hele school:

- Kunstdocenten beschikken in vergelijking met andere docenten over bredere presentatie- en communicatievaardigheden.
- Kunstdocenten leren leerlingen alternatieve oplossingen voor problemen te zoeken, als gangbare oplossingen geen uitkomsten bieden (creativiteitsontwikkeling). Dit effect wordt sterker als kunstdocenten vanuit hun kunstenaarschap weten te werken aan de algemeen vormende doelen van het vo.
- Kunstdocenten spelen vaak een belangrijke verbindende rol bij interdisciplinaire projecten.

Tijdens bijeenkomsten stelden schoolleiders dat kunstdocenten zich bewuster mogen zijn van de meerwaarde van hun vak voor de hele school. Nu zijn kunstdocenten in hun ogen soms nog erg gericht op hun eigen vak en hebben ze weinig oog voor de schoolcontext. Het is belangrijk dat ze in onderwijstrajecten samen kunnen werken met collega's van andere vakken.

Net als alle docenten moeten kunstdocenten weten wat er speelt en actuele ontwikkelingen zoals differentiatie, feedback geven en motiveren van leerlingen bijhouden.

Aanbeveling 4

Kunstdocenten kunnen een sterkere positie innemen in de schoolorganisatie door hun specifieke bekwaamheden in te zetten en door de waarde van hun vak, in het bijzonder voor creativiteitsontwikkeling, beter voor het voetlicht te brengen. Opleidingen moeten studenten hierop voorbereiden.

5 Brede competenties van de kunstdocent

Het aanbod van de kunstvakken in de bovenbouw van havo en vwo is zeer divers, van het brede vak CKV tot en met de verdiepende examenvakken kunst en kunst algemeen.

Gespreksdeelnemers signaleren dat in de bovenbouw talentontwikkeling en het leren van de leerling meer centraal gaan staan. Kunstdocenten werken vaak in de breedte van hun vak, terwijl juist voor talentvolle leerlingen het ook essentieel is om de diepte in te gaan. Net als alle leraren moet een kunstdocent zowel vakkennis als pedagogisch-didactische kwaliteiten hebben en affiniteit met jongeren. Het omgaan met (soms grote) niveauverschillen tussen leerlingen is een extra aandachtspunt in de kunstvakken.

Naast de eigen vakkennis wordt van kunstdocenten steeds meer affiniteit met andere kunstvakken gevraagd en het vermogen om multidisciplinaire verbindingen te leggen, ook met niet-kunstvakken.

Alleen al het werkveld van de kunstdocent in het vo is dus zeer breed. De bacheloropleidingen van de kunstvakdocentenopleidingen zijn nog breder gericht: ze leiden op voor alle binnen- en buitenschoolse werkvelden. Maar van een docent in de volwasseneducatie, cultureel centrum of amateurkunst wordt iets heel anders gevraagd dan van de kunstdocent in het voortgezet onderwijs. Het is duidelijk uit gesprekken met opleidingen en werkveldvertegenwoordigers dat de opleidingen zich hiervan bewust zijn. Ze bieden verschillende afstudeervarianten aan en wegen af wat een plek moet hebben in de bachelor en wat daarna geleerd kan worden. Met onze volgende aanbeveling onderstrepen wij het belang van heldere keuzes in profielen en differentiatiemogelijkheden en die zichtbaar te maken voor het werkveld (zoals bij aannamebeleid van werkgevers).

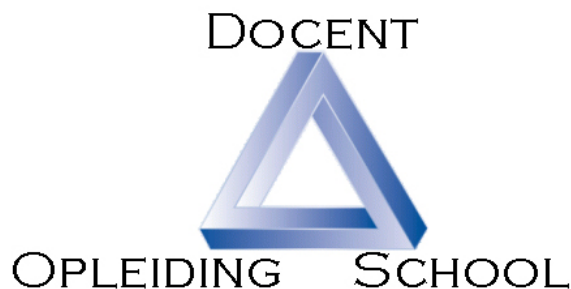
Aanbeveling 5

Het is wenselijk de verschillende afstudeervarianten van en profilering tussen de verschillende kunstvakdocentenopleidingen te verhelderen en zichtbaarder te maken voor het werkveld.

6 Nascholing/Opleiden

De startende docent moet zich in de praktijk en door scholing verder ontwikkelen om vakbekwaam te worden. De meerderheid van de gespreksdeelnemers vindt dat dit primair de verantwoordelijkheid is van de docenten zelf, maar stelt dat de schoolleiding/werkgever en de kunstvakopleidingen medeverantwoordelijk zijn. De docent moet de regie nemen over zijn eigen nascholing (Life Long Learning), de schoolleiding faciliteert dit door geld en uren beschikbaar te stellen en de kunstvakopleidingen zorgen voor goed en passend nascholingsaanbod. De schoolleiding stimuleert docenten zich te blijven ontwikkelen en hen daar zo nodig op aan te spreken.

Een nadrukkelijk advies van de gespreksdeelnemers was dan ook dat deze drie partijen met elkaar in gesprek moeten over nascholing.

Een aandachtspunt is de mate waarin de docent in de praktijk zelf de vrijheid en verantwoordelijkheid krijgt om de eigen nascholing vorm te geven dan wel zich moet voegen naar de wensen en belangen van de sectie dan wel schoolleiding.

Enkelen noemden het huidige nascholingsaanbod versnipperd en onduidelijk, wat voor hen de gesprekken over de eigen nascholing met de schoolleiding bemoeilijkt. Als er meer gangbare nascholingstrajecten komen en een masterniveau bijvoorbeeld een eis wordt, zijn er standaarden waaraan een kunstdocent kan refereren. Hieruit volgde de vraag aan de kunstvakopleidingen om te komen tot onderlinge afstemming in het nascholingsaanbod, waarbij ook modulair nascholen, bijvoorbeeld met mastermodules, als mogelijkheid werd besproken. Ten slotte zouden er meer mogelijkheden moeten komen voor bekwame docenten om hun competenties vast te stellen en een volledige lesbevoegdheid te verwerven.

Aanbeveling 6

Het is van belang dat de opleidingen studenten de attitude en vaardigheden bijbrengen voor een leven lang leren. Opleidingen kunnen het voortouw nemen om met scholen en alumni in gesprek te gaan over nascholing en zorgen voor afstemming van het aanbod.

7 De aanbevelingen op een rij

Alle aanbevelingen zijn op 16 juni 2015 voorgelegd aan de deelnemers aan eerdere bijeenkomsten. Hun reacties zijn bediscussieerd, gewogen en verwerkt tot de volgende zes aanbevelingen:

Aanbeveling 1

Startbekwame docenten dienen voor het vak CKV te beschikken over multidisciplinaire vaardigheden en een multidisciplinaire attitude en moeten het belang van dit vak en hun rol daarbij voor het voetlicht kunnen brengen. Voor het nieuwe CKV-programma is scholing nodig gericht op de inhoud (domein B Verbreden), het uitvoeren van onderzoek (domein C Verdiepen) en het beoordelen van opdrachten en onderzoek van leerlingen.

Aanbeveling 2

Om kunst als examenvak en het vak kunst algemeen te kunnen geven en om samen met collega's van andere vakken onderwijs te kunnen ontwikkelen, dienen afgestudeerden over meer theoretische kennis, onderzoeksvaardigheden en academisch denkniveau te beschikken dan nu in de bachelor kan worden gerealiseerd. Het vraagt van de opleidingen een zorgvuldige afweging wat ze hiervan in de bachelor- en wat in een vervolgopleiding aanbieden.

Aanbeveling 3

Om les te mogen geven in een van de kunstvakken in de bovenbouw van havo en vwo is een verplichte masteropleiding, gericht op de theoretische kennis en onderzoeksvaardigheden, wenselijk. Ook is het wenselijk om toelatingscriteria vast te stellen voor deze master. Het KVDO wordt gevraagd de voor- en nadelen van een gegradeerde opleiding en de daarbij behorende verantwoordelijkheden inzichtelijk te maken.

Aanbeveling 4

Kunstdocenten kunnen een sterkere positie innemen in de schoolorganisatie door hun specifieke bekwaamheden in te zetten en door de waarde van hun vak, in het bijzonder voor creativiteitsontwikkeling, beter voor het voetlicht te brengen. Opleidingen moeten studenten hierop voorbereiden.

Aanbeveling 5

Het is wenselijk de verschillende afstudeervarianten van en profilering tussen de verschillende kunstvakdocentenopleidingen te verhelderen en zichtbaarder te maken voor het werkveld.

Aanbeveling 6

Het is van belang dat de opleidingen studenten de attitude en vaardigheden bijbrengen voor een leven lang leren. Opleidingen kunnen het voortouw nemen om met scholen en alumni in gesprek te gaan over nascholing en zorgen voor afstemming van het aanbod.

Bijlage I Werkwijze en verantwoording

Het beschrijven van het beroepsprofiel voor de bovenbouw van havo en vwo maakt deel uit van een breder traject van het Landelijk overleg van de hbo-kunstvakdocentenopleidingen (KVDO) en het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) om de beroepsprofielen te beschrijven van alle kunstprofessionals in de cultuureducatie en cultuurparticipatie (binnen- en buitenschools). In de voorliggende analyse en het bijbehorende beroepsprofiel richten we ons op de kunstprofessionals in de bovenbouw van havo en vwo. In de meeste gevallen hebben we het dan over de hbo-opgeleide kunstdocent die een van de kunstvakken of het vak CKV geeft in de bovenbouw van havo en vwo. In het beroepsprofiel gaan we nader in op de verschillende rollen van een kunstdocent. In deze bijlage beschrijven en verantwoorden we onze werkwijze.

Doelstelling LKCA

Twee kernthema's van het LKCA zijn het verbeteren van de kwaliteit van de binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en het versterken van de verbinding tussen actieve cultuurparticipatie en andere sectoren. De kunstprofessionals in de verschillende werkvelden vormen hierin een wezenlijke schakel. Door de beroepsprofielen van de kunstprofessionals te beschrijven willen we bijdragen aan hun kwaliteit en professionalisering en aan een goede dialoog en aansluiting tussen de beroepspraktijk en de opleidingen.

Samenwerking KVDO

Het KVDO wil geactualiseerde beroepsprofielen die mede als basis dienen voor de profielen en curricula van de opleidingen. Het LKCA en het KVDO willen – elk vanuit de eigen rol en doelstelling – een betere aansluiting realiseren tussen de beroepspraktijk en de hbo-kunstopleidingen. De ambitie van het hbo-kunstonderwijs voor de werkvelden cultuureducatie en amateurkunst en de rol die zij daarin zien voor het LKCA, zijn te vinden in de *Voortgangsrapportage HBO Kunstonderwijs*, op vereniginghogescholen.nl. LKCA en KVDO hebben samen het traject en de agenda's van bijeenkomsten bepaald en zijn samen gekomen tot een goede werkveldvertegenwoordiging. Gezien de actuele kwesties die spelen in de bovenbouw van havo en vwo en het belang om hierop antwoorden te vinden, hebben we dit onderdeel van het beroepsprofiel voorrang gegeven boven de andere werkvelden.

Beroepsprofiel

Een beroepsprofiel beschrijft de beroepspraktijk van professionals in een bepaald werkveld. Het schetst de stand van zaken en ontwikkelingen in dit werkveld wat deze betekenen voor wat de professional (straks) moet kennen en kunnen. Deze beschrijving moet actueel en dynamisch blijven. Daarom richten we op korte termijn een digitale basis in, bestemd voor de kunstprofessional zelf en de organisaties die met de professionals werken. De openingspagina

biedt een Schematisch Overzicht van de Beroepspraktijk, met doorklikmogelijkheden naar extra informatie en links naar achtergrondinformatie, onderzoek en literatuur. Deze versie van het beroepsprofiel bevat de informatie in rapportvorm.

Geschiedenis

In 1999 definieerde de toenmalige Projectorganisatie Kunstvakonderwijs de beroepen en beschreef ze de beroepsprofielen en startkwalificaties van de docent in de kunstvakken¹. Deze rapportage ging allereerst in op het docentschap en de arbeidsmarkt in de binnen- en buitenschoolse kunsteducatie. Daarnaast werden algemene onderwijskundige veranderingen (van basisonderwijs tot en met universiteiten) beschreven, evenals vakinhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Een en ander mondde uit in algemene startkwalificaties van een kunstdocent en in beroepsprofielen en startkwalificaties in de onderscheiden kunstvakken.

Vervolgens zijn in 2004 de opleidingsprofielen, competentiesets en gedragsindicatoren voor de kunstvakdocentenopleidingen aangepast op basis van de beroepsprofielen en startkwalificaties zoals ingezet door de Projectorganisatie Kunstvakonderwijs. Een van de opdrachten daarbij was te zorgen voor een herkenbare set beroepseisen, aangevuld met startkwalificaties voor de beroepen waarvoor het kunstonderwijs opleidt. Het KVDO heeft - naast de kennisbases (2012) voor de kunstdocent - per 1 juli 2011 een nieuw competentieprofiel ontworpen voor de docentenopleidingen in alle kunstdisciplines. Met deze competentiesets werken opleidingen inmiddels. Ze zijn opgenomen in de Kennisbases voor de kunstvakken, www.toenvoordeleraar.nl. Het regelmatig toetsen van de competentieprofielen aan de eisen van de tijd en de wensen van de beroepspraktijk beschouwt het KVDO als een van zijn taken om te zorgen voor het opleiden van vakbekwame docenten.

Werkwijze

Uitgangspunt voor het beroepsprofiel is wat kunstdocenten en schoolleiders uit de bovenbouw van havo en vwo en overige deskundigen er zelf over zeggen. Tijdens tien bijeenkomsten reageerden deskundigen op stellingen en discussieerden ze in groepen over door het werkveld zelf aangedragen onderwerpen. De volgende bijeenkomsten hebben plaatsgevonden:

- a Deskundigen kunstvakken in bovenbouw vo, 14 maart 2014, LKCA te Utrecht
- b Deskundigen kunstvakken in bovenbouw vo, 20 juni 2014, LKCA te Utrecht
- c Gesprek schoolleiders vo en hbo-kunstvakdocentenopleidingen, 25 november 2014, De Reehorst te Ede

1 Het rapport *Profiel docenten in de kunstvakken* is in opdracht van de Projectorganisatie Kunstvakonderwijs onder leiding van Jan Deering en Folkert Haanstra tot stand gekomen in de periode 1998-1999.

- d Zes regionale bijeenkomsten 'Gesprekken met schoolleiders', 12 februari 2015
AHK/Amsterdam, 6 maart 2015 Oost/ArtEZ/Arnhem, 11 maart 2015 HKU/Utrecht, 18
maart 2015 WDKA/Codarts/Rotterdam, 19 maart 2015 Noord/Academie Miner-
va/Groningen en 20 maart 2015 Zuid/Fontys/Zuyd/Tilburg

Als ex-schoolleider met expertise op het onderwerp is voor de gesprekken met schoolleiders Roosje Passchier betrokken als onafhankelijk gespreksleider.

Voor de gebruikte vragen tijdens de bijeenkomsten a en b, zie bijlage II.

Voor de bijeenkomst c is bijlage III gebruikt.

Voor de bijeenkomsten d zijn bijlage III en het verslag van de bijeenkomst b gebruikt.

De voorlopige versie van het beroepsprofiel en de bijbehorende analyse en aanbevelingen hebben we op 16 juni 2015 voorgelegd aan de deelnemers van eerdere bijeenkomsten over dit onderwerp. Er waren 45 deelnemers (docenten en schoolleiders van vo-scholen, vertegenwoordigers van vakverenigingen, vertegenwoordigers van KVDO, opleiders en anderen). Hun reacties hebben we bediscussieerd, gewogen en verwerkt en het eindresultaat bieden we vervolgens aan het KVDO aan.

Bijlage II Vragen deskundigen kunstvakken

Onderstaande vragen zijn gebruikt tijdens de bijeenkomsten met deskundigen kunstvakken in bovenbouw vo, 14 maart 2014 en 20 juni 2014 te Utrecht.

- 1 Hoe ziet de beroepspraktijk van de kunstdocent bovenbouw vo er nu uit en welke ontwikkeling verwacht je de komende vijf jaar?
- 2 Wat moet de kunstdocent kunnen en kennen en met welke criteria selecteer je een kunstdocent voor de bovenbouw van het VO?
- 3 Wat verwacht je van een startbekwame docent?
- 4 Zie je dit terug bij de alumni van de opleidingen?
- 5 Welke basisvoorwaarden zouden moeten verbeteren en hoe en door wie?

Bijlage III Vragen schoolleiders

Onderstaande vragen zijn gebruikt bij de regionale bijeenkomsten met rectoren/directeuren vo op 12 februari 2015 in Amsterdam, 6 maart 2015 in Arnhem, 11 maart 2015 in Utrecht, 18 maart 2015 in Rotterdam, 19 maart 2015 in Groningen en 20 maart 2015 in Tilburg.

Gesprek VO-schoolleiders en HBO-kunstvakdocentenopleidingen

Op 25 november 2014 in Ede / voorjaar 2015²

De docentenopleidingen in de kunstvakken willen het gesprek met schoolleiders over de aansluiting van de opleidingen op het onderwijswerkveld intensiveren. Tijdens eerdere consultaties met diverse werkveldvertegenwoordigers werd bijzondere aandacht gevraagd voor de situatie in de bovenbouw van havo en vwo. Vraag van de opleidingen is hoe schoolleiders de ontwikkelingen van de onderwijspraktijk in dit onderwijssegment zien. Welke eisen stelt dit aan de bekwaamheid van kunstdocenten? En wat betekent dit voor de opleiding van docenten tot startbekwaamheid en voor hun verdere professionalisering?

Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) en het Landelijk overleg van de hbo-kunstvakdocentenopleidingen (KVDO) werken samen aan een betere aansluiting van de kunstvakdocentenopleidingen op de verschillende werkvelden in het onderwijs en de actieve cultuurparticipatie. Zij betrekken alle relevante partijen bij de ontwikkeling van een toekomstgericht beroepsprofiel, dat richtinggevend zal zijn voor de verdere ontwikkeling van de opleidingscurricula.

De opleidingen zien de schoolleiders als een belangrijke partner in deze - structurele - dialoog.

Uitspraken zullen we vertalen in een verdere actualisering van de bestaande opleidingsprofielen, in samenspraak met het veld. Deze actualisering zal van invloed zijn op de inrichting van de kunstvakdocentenopleidingen binnen de bachelor-masterstructuur en voor de ontwikkeling van nascholingsaanbod voor docenten. Daarover treden de opleidingen graag in overleg met schoolleiders en (beroepsverenigingen van de) kunstdocenten.

Tijdens eerdere consultaties zijn verschillende thema's aan de orde gekomen. Centraal thema is de toerusting van de kunstdocent in opleiding tot het niveau van startbekwaamheid: de vraag over welke creatieve, cognitieve, pedagogische en organisatorische vermogens zij minimaal dienen te beschikken om in de onderscheiden werkvelden aan de slag te kunnen, ervan uitgaand dat zij deze competenties in hun onderwijspraktijk verder dienen te ontwikkelen. Het aanbod van de kunstvakken in de bovenbouw van havo en vwo is zeer divers: van CKV tot kunst algemeen en kunst als

2 In deze tekst zijn kleine aanpassingen aangebracht voor de bijeenkomst op 12 februari te Amsterdam.

examenvak. Bovendien moeten docenten binnen de disciplines beeldend en muziek nog opleiden voor de kunstvakken 'oude stijl'. Wat vraagt dat van de docenten en hoe kunnen ze daartoe opgeleid worden?

De kunstvakdocentenopleidingen leiden op tot een ongegradeerde bevoegdheid op bachelor niveau. Daarnaast bestaan er al een aantal jaren interdisciplinaire masteropleidingen kunsteducatie. De kunstvakdocentenopleidingen willen dit aanbod toetsen en verder uitbouwen op basis van de ontwikkelingen in het veld, via innovatie, profilering, differentiatie en maatwerk.

In de consultatie van schoolleiders is het gesprek over visie en de grote lijnen van groot belang.

Het gaat in het gesprek om vragen als:

- Wat denkt u dat er in de toekomst nodig is voor het kunstonderwijs in de bovenbouw van havo en vwo met de afzonderlijke kunstvakken, CKV en kunst algemeen?
- Wat mist u, wat zijn knelpunten en hoe zouden lacunes en problemen opgelost kunnen worden?
- Wat is de toegevoegde waarde van de creatieve vaardigheden van de kunstdocenten voor de onderwijsontwikkelingen in het vo en hoe zouden die versterkt en verdiept kunnen worden?

De opleidingen willen in deze consultaties onderzoeken welke nieuwe vormen van afstemming en samenwerking wenselijk en mogelijk zijn met andere docentenopleidingen en met het afnemend onderwijsveld.

Colofon

De kunstdocent bovenbouw havo en vwo. Aanbevelingen aan het KVDO.

Auteurs

Antoine Gerrits

Piet Roorda

@LKCA, Utrecht, september 2015

Uitgever

Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)

Kromme Nieuwegracht 66

Postbus 452

3500 AL Utrecht

030 711 51 00

info@lkca.nl

www.lkca.nl

Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) is het kennisplatform voor professionals, bestuurders en beleidsmakers in cultuureducatie en cultuurparticipatie. We delen kennis en ervaring met iedereen die zich inzet voor cultuureducatie, binnen het onderwijs en daarbuiten, en amateurkunst.

Meer weten over het LKCA?

Ga naar www.lkca.nl, schrijf u in voor onze nieuwsbrieven of volg ons op Twitter, Facebook en LinkedIn.

LKCA

Kromme Nieuwegracht 66
Postbus 452, 3500 AL Utrecht
030 711 51 00, info@lkca.nl

www.lkca.nl